

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

**T/12725. számú
törvényjavaslat
a Szülőföld Alapról**

**Előadó:
Dr. Draskovics Tibor
pénzügyminiszter**

Budapest, 2004. november

2004. évi ... törvény

a Szülőföld Alapról

Az Országgyűlés

- a szomszédos államokban élő magyarság szülőföldjén való boldogulásának, Magyarországgal való sokoldalú kapcsolatai ápolásának és fejlesztésének előmozdítása, magyar nemzeti azonosságtudata megerősítésének céljából,
- a Magyar Köztársaságnak az Alkotmány 6. § (3) bekezdésében foglalt, a határon kívül élő magyarokért viselt felelősségének érvényesítésére

a következő törvényt alkotja:

Az Alap célja, kedvezményezettjei

1. § (1) A Szülőföld Alap (a továbbiakban: Alap) elkülönített állami pénzalap. Célja a határon túli magyarságnak a szülőföldjén való – egyéni és közösségi – boldogulása, anyagi és szellemi gyarapodása, nyelvének és kultúrájának megőrzése és továbbfejlesztése, az anyaországgal való sokoldalú kapcsolatának fenntartása és erősítése érdekében támogatások nyújtása.

(2) Támogatás kedvezményezettje lehet:

- a) a Horvát Köztársaságban, az Osztrák Köztársaságban, Romániában, Szerbia és Montenegróban, a Szlovák Köztársaságban, a Szlovén Köztársaságban vagy Ukrajnában (a továbbiakban: szomszédos állam) életvitelszerűen tartózkodó, magát magyarnak valló természetes személy, vagy az Alap céljait a támogatásából tevékenyen elősegítő más személy (a továbbiakban: magánszemély),
- b) magyarországi vagy szomszédos államban lévő önkormányzat, továbbá
- c) szomszédos állam területén működő azon szervezet, amelynek Magyarországon vagy valamely szomszédos állam területén van a székhelye.

(3) Ha nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik, a (2) bekezdésben meghatározott magánszeméllyel együtt élő házastárs és közös háztartásukban nevelt kiskorú gyermek akkor is lehet kedvezményezett, ha nem vallja magát magyar nemzetiségűnek.

(4) Nem jogosult az Alap támogatására politikai párt tulajdonában álló (részesedésével működő) vállalkozás, valamint bármely azon szervezet, amely közvetlen politikai tevékenységet folytat.

2. § (1) E törvény rendelkezéseit a Magyar Köztársaság nemzetközi szerződésben vállalt kötelezettségeivel összhangban, továbbá a nemzetközi jog általánosan elismert elveinek tiszteletben tartásával kell alkalmazni, különös tekintettel az államok területi

szuverenitásának, a szerződések kötelező erejének és jóhiszemű végrehajtásának, az államok közötti baráti kapcsolatoknak, valamint az emberi jogok tiszteletben tartásának elvére, beleértve a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét is.

(2) E törvényben foglalt támogatások nem érintik a hatályos jogszabályok által a világ bármely más részén élő, magyar állampolgársággal nem rendelkező, magyar nemzetiségű személyeknek jelenleg is biztosított kedvezményeket és támogatásokat, s ugyancsak nem érintik a szomszédos államokban élő magyarokról szóló 2001. évi LXII. törvény (a továbbiakban: kedvezménytörvény) alapján, e törvénytől függetlenül nyújtott támogatásokat.

Az Alapból nyújtandó támogatások lehetséges céljai (a teljesíthető kiadások köre)

3. § Az Alapból az 1. § (2) bekezdésében felsorolt alábbi kedvezményezettek a következő célok körébe tartozóan igényelhetnek támogatást:

a) magánszemély:

aa) nevelés-oktatás, képzés, továbbképzés (ideértve a kedvezménytörvény 14. §-ában foglalt támogatásokat is), továbbá tankönyv- és taneszköz támogatás, felsőoktatási ösztöndíj;

ab) szociális jellegű juttatások (rászorultsági alapú jövedelem kiegészítések);

ac) a magyar kultúra és tudomány fejlesztésével, megőrzésével, gyarapításával, megismerhetővé tételével kapcsolatos célok;

b) köz- és felsőoktatási, tudományos kutatást-fejlesztést végző intézmény; kulturális, tömegtájékoztatási (nyomtatott és elektronikus sajtó), egyházi, szociális és egészségügyi szervezet (ide értve a kedvezménytörvény 18. §-ában említett szervezetet is, de kivéve a d) pont szerinti vállalkozást), valamint önkormányzat: alaptevékenységének (alapításának) megfelelő közfeladat ellátása.

c) települési önkormányzat, azok társulása, szövetsége:

ca) az Európai Unió által is támogatott határmenti program;

cb) magyarországi településsel közös infrastruktúra kialakítása, így különösen kisebb utak építése, kommunális célú támogatások, természetes adottságok fokozott kihasználása, testvér-települési kapcsolatok kialakítása, erősítése, az Unió külső határszakaszán a kishatárforgalom feltételeinek megteremtése;

d) gazdasági tevékenységet üzletszerűen végző jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság (a továbbiakban: vállalkozás), ezen belül különösen mikro-, kis- és közepes vállalkozás: tevékenységének fejlesztése.

Az Alap pénzügyi forrásai

4. § (1) Az Alappal – e törvényben foglaltak figyelembe vételével – a külügyminiszter (a továbbiakban: miniszter) rendelkezik.

(2) Az Alap bevételei:

- a) állampolgárságától, illetve lakhelyétől (székhelyétől) függetlenül bármely jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet és természetes személy önkéntes befizetései, adományai,
- b) költségvetési támogatások,
- c) egyéb bevételek.

(3) A jogi személyek, a jogi személyiség nélküli szervezetek és természetes személyek Alap javára történő önkéntes befizetései a kiemelkedően közhasznú szervezetek részére juttatott adománynak minősülnek, és a társasági adóról, illetve az osztalékadóról szóló törvényben, valamint a személyi jövedelemadóról szóló törvényben meghatározott kedvezmények vehetők igénybe.

(4) A meghatározott céllal juttatott vagy feltételhez kötött befizetések, adományok elfogadásáról a Tanács (5. §) a miniszter jóváhagyásával dönt.

(5) Költségvetési támogatásként

- a) a (2) bekezdés a) pontja szerinti befizetések, adományok előző naptári évi összegével azonos rendszeres támogatás,
- b) eseti céltámogatás

illeti meg az Alapot.

(6) Az Alap működtetésének kiadásait az Alap finanszírozza.

Az Alap működésének irányítása

5. § (1) A Tanács az Alap elvi irányító testülete.

(2) A Tanács tizenöt tagból áll. Hét tagját a miniszter saját hatáskörben jelöli ki és bízza meg, illetve kéri fel. A Tanács elnökét és további hét tagját a határon túli magyar szervezetekkel folytatott egyeztetést követően a miniszterelnök nevezi ki. Tagnak felkérhető, illetve kinevezhető jelentős közéleti személy is.

6. § (1) A Kollégiumok a 3. §-ban illetve a Kormány rendeletében meghatározott támogatási célok alapján külön-külön megszervezett támogatási döntéshozó testületek. A Kollégium döntései a miniszter jóváhagyásával válnak érvényessé.

(2) Az öt, hét, vagy kilenc tagú Kollégiumot a Tanács véleményének kikérésével a miniszter hozza létre és szünteti meg. A Kollégiumok elnökeit a Kollégiumok tagjai közül a Kollégium javaslata alapján és a Tanács egyetértésével a miniszter jelöli ki.

7. § (1) A Tanács és a Kollégiumok tagjainak megbízatása négy évre szól, annak lejártával a tagok legfeljebb egy alkalommal újra jelölhetők.

(2) A Tanács tagja vagy a Tanács tagjának közeli hozzátartozója nem lehet Kollégium tagja.

8. § A Tanács és a Kollégiumok tagjait és elnökeit tevékenységükért díjazás nem illeti meg, viszont jogosultak az Alap tevékenységével közvetlenül összefüggő, igazolt utazási- és szállásköltségeik megtérítésére.

9. § (1) A Tanács, illetve a Kollégium tagjának megbízatása megszűnik:

- a) a megbízatás időtartamának lejártával,
- b) amennyiben a kizárási (összeférhetetlenségi) okot a miniszter által kitűzött megfelelő határidőn belül nem szünteti meg,
- c) amennyiben megbízatását kilencven napon túl nem képes ellátni,
- d) a megbízatásról történő lemondással,
- e) a tag halálával.

(2) Az (1) bekezdésben szabályozott eseteken kívül a Kollégium tagjának megbízatása megszűnik az adott Kollégium megszűnésével is.

(3) A Tanács, illetve a Kollégium tagja és elnöke megbízatásáról a miniszterelnökhöz (miniszterhez) címzett írásbeli bejelentéssel mondhat le.

Az Alap működése

10. § (1) A támogatások legalább kilencven százaléka nyilvános pályázat keretében, a fennmaradó támogatásrész egységes elvek alapján meghatározott támogatási döntések alapján nyerhető el.

(2) A pályázati felhívásokat a 11. § (2) bekezdése szerinti internetes honlapon, és legalább két országos napilapban (ide értve a szomszédos államban terjesztett országos napilapot is) közzé kell tenni.

(3) Az Alap terhére támogatás vissza nem térítendő, illetve részben vagy egészben visszatérítendő formában nyújtható, amiről a támogatást megállapító határozatban kell rendelkezni.

(4) A támogatási rendszer egészének koordinálása, szabályszerű működése és nyilvánossága céljából a bevételekről, a támogatás iránt benyújtott pályázatokról és a Tanács (Kollégiumok) Alappal kapcsolatos döntéseiről, a kiadásokról központi nyilvántartást kell vezetni.

(5) A miniszter szükség szerint, de legalább évente egyszer, április 30-ig tájékoztatja a Kormányt az Alap előző évi tevékenységéről és működéséről, valamint e törvény alkalmazásának tapasztalatairól. A beszámolót honlapon nyilvánosságra kell hozni.

11. § (1) A Tanács és a Kollégiumok ülései általában nyilvánosak. A zárt ülésen hozott határozatot is nyilvánosan ki kell hirdetni.

(2) Az Alap működésének nyilvánosságát internetes honlap is biztosítja. A honlapon közzé kell tenni a Tanács és a Kollégiumok döntéseit, azok meghozatalától (elfogadásától) számított 15 napon belül. A honlapon hozzáférhetővé kell tenni továbbá az Alap működésével kapcsolatos legfontosabb jogszabályokat, az Alap és kezelő szervének működésére vonatkozó valamennyi rendelkezést, valamint a Tanács és a Kollégiumok tagjainak nevét. A döntések nyilvánosságra hozataláról a Tanács, illetve a Kollégium elnöke gondoskodik.

Záró rendelkezések

12. § (1) Ez a törvény a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba azzal, hogy a 4. § (5) bekezdés a) pontjában megjelölt hozzáadott támogatást első ízben a 2006. évi állami költségvetésben kell előirányozni.

(2) Az e törvény hatálybalépését követően 90 napon belül meg kell tartani a Tanács első ülését.

(3) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy

- a) az Alap működésének, forrásai kezelésének és felhasználásának részletes szabályait, a nyújtható támogatások rendező elveit, valamint a támogatási szerződés kötelező tartalmi elemeit, a vezetendő nyilvántartások tartalmát,
- b) az e törvény szerinti vállalkozások fejlesztési és más támogatásának céljait, feltételeit,
- c) a Tanács és a Kollégiumok feladatainak és működésének részletes szabályait

rendeletben határozza meg.

(4) A Kormány felhatalmazást kap a Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló törvényben határon túli magyarok támogatására szolgáló fejezeti előirányzatok átcsoportosítására az Alap javára.

(5) A 2005. évben az Alapból 500 millió forintot a Külügyminisztérium fejezetben határon túli magyarok programjainak támogatására szolgáló előirányzatokban meghatározott célokra kell fordítani.

13. § E törvény alkalmazásában közeli hozzátartozó: a házastárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbefogadott, a mostoha- és neveltgyermek, az örökbefogadó-, a mostoha- és a nevelőszülő, valamint a testvér; hozzátartozó továbbá: az élettárs, az egyeneságbeli rokon házastársa, a jegyes, a házastárs egyeneságbeli rokona és testvére, valamint a testvér házastársa.

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A Magyar Köztársaság Alkotmánya 6. § (3) bekezdése szerint a Magyar Köztársaság felelősséget érez a határain kívül élő magyarok sorsáért, és előmozdítja a Magyarországgal való kapcsolatuk ápolását.

A Magyar Köztársaság és a határon túli magyar közösségek egyaránt abban érdekeltek, hogy a magyar nemzet polgárai szülőföldjükön boldogulva legyenek részesei és gyarapítói az egész Európára kiterjedő társadalmi és gazdasági felvirágzásnak. A magyar nemzet polgárait, éljenek a határokon belül vagy kívül, összekötik a közösen megélt történelem, a nemzeti hagyományok, a magyar nyelv és kultúra. A magukat magyarnak valló személyek jellemzője az erős nemzeti azonosságtudat megléte, a magyar nyelvhez és kultúrához való kötődés, valamint a kulturális, gazdasági és családi kötelek megtartása a Magyar Köztársasággal, illetőleg annak állampolgáraival.

A törvény a határon túli magyarságnak a szülőföldjén való anyagi és szellemi gyarapodását, az anyaországgal bővülő és erősödő kapcsolattartást elősegítő programok megvalósítására „Szülőföld Alap” elnevezéssel pénzügyi forrás képzésére és felhasználási céljaira tesz javaslatot.

A törvény hatálya a Magyar Köztársasággal közvetlenül szomszédos hét államban életvitelszerűen tartózkodó, magukat magyarnak valló személyekre, illetve a törvényben megfogalmazott célok megvalósításában szerepet vállaló személyekre, illetve olyan szervezetekre és önkormányzatokra terjed ki, melyek székhelye Magyarországon vagy valamely szomszédos ország területén van.

A törvény megteremti a nemzeti szolidaritás önkéntes befizetésekben és adományokban megnyilvánuló kifejezésének lehetőségét állampolgárságtól és lakóhelytől, illetve telephelytől függetlenül bármely jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet és természetes személy számára, és a Magyar Köztársaság költségvetésében meghatározott forrásokat is biztosít.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

Az 1. §-hoz

Az 1. § (1) bekezdése meghatározza a Szülőföld Alap jogállását: az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Áht.) IV. fejezete szerinti elkülönített állami pénzalap. Az Áht. szerint: „54. § (1) Alapot létrehozni csak törvénnyel lehet, amelyben meg kell határozni az alap rendeltetését, bevételi forrásait, a teljesíthető kiadások körét, valamint az alappal való rendelkezésre jogosult, a felhasználásért felelős minisztert.”

A törvény céljaként az Alap rendeltetéseként meghatározza, hogy az a határon túli magyarságnak (a szülőföldjén való boldogulása, anyagi és szellemi gyarapodása, nyelvének és kultúrájának megőrzése és továbbfejlesztése, az anyaországgal való sokoldalú kapcsolatának fenntartása és erősítése érdekében) támogatások nyújtása.

A támogatás körébe tartozó juttatások nem járnak automatikusan, azok iránt pályázat útján egyedi kérelmet kell benyújtania az érintettnek. Ez a megoldás biztosítja, hogy az erre feljogosítottak által kért támogatásokat az Alap támogatási céljainak, illetve bevételeinek és az ország teherbíró képességének figyelembevételével rangsorolni, illetőleg differenciáltan kielégíteni lehessen.

A támogatások megszerzői a kedvezményezettek, akiknek az első csoportját a szomszédos államban életvitelszerűen tartózkodó, magát magyarnak valló természetes személy, vagy az Alap céljait a támogatásából tevékenyen elősegítő más személy képezheti. Ezen kívül a kedvezményezettek további csoportjai: a magyarországi vagy szomszédos államban lévő önkormányzat, továbbá szomszédos állam területén működő azon szervezet, amelynek Magyarországon vagy valamely szomszédos állam területén van a székhelye.

A 2. §-hoz

E törvényt megelőzően, a határon túli magyarság rendszerszerű támogatásának precedensét képezve a szomszédos államokban élő magyarokról szóló 2001. évi LXII. törvény (kedvezménytörvény) lépett hatályba. Mivel e törvénnyel párhuzamosan támogatások nyújtására ad módot, így szükséges elhatárolni, és e törvénytől függetlenné tenni a másik jogszabály alapján nyújtott támogatásokat.

A 3. §-hoz

A 3. §-ban a törvény célcsoportonként (a potenciális kedvezményezettek szerint) elkülönítve, külön-külön határozza meg az Alapból nyújtható lehetséges támogatási jogcímekeket, célokat („az Alapból teljesíthető kiadások körét”).

Ez alapján négy kedvezményezetti célcsoportot különít el a törvény, és e körökhöz rendeli külön-külön a támogatási célokat.

A 4. §-hoz

Az Áht. 54. §-a alapján meghatározza a törvény, hogy a külügyminiszter „a felhasználásért felelős miniszter”. Ez a törvény más rendelkezéseinek figyelembe vételével történő rendelkezési jogot jelent. A támogatások felhasználásáról való döntésekben két fontos testület kap szerepet.

Az Alap bevételi forrásai alapvetően két fő csoportba sorolhatók. Egyrészt az állampolgárságától, illetve lakhelyétől (székhelyétől) függetlenül bármely jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet és természetes személy önkéntes befizetéseket, adományokat juttathat az Alapba. Másik csoportként az állami költségvetés ugyancsak két alcsoportba osztható módon nyújthat támogatást: egyrészt (az átmeneti rendelkezés alapján 2006-tól) rendszeresen és kötelezően az önkéntes befizetések, adományok előző naptári évi összegével azonos rendszeres támogatást, másrészt eseti jelleggel, az Alap rendeltetésével összhangban lévő céltámogatást.

A jogi személyek, a jogi személyiség nélküli szervezetek és természetes személyek Alap javára történő önkéntes befizetései a kiemelkedően közhasznú szervezetek részére juttatott adománynak minősülnek. Ennek megfelelően a társasági adóról és az osztalékadóról szóló törvényben, valamint a személyi jövedelemadóról szóló törvényben foglalt igazolás alapján, e törvényekben részletesen szabályozott kedvezményezettség érvényesül.

Az 5-6. §-hoz

Az Alapból teljesíthető kiadások meghatározásában két fontos testület kap szerepet. A döntési rendszert az jellemzi, hogy a Tanács elvi irányítást gyakorol. A Tanácsban az átfogó

szabályozás történik, az általános és szervezeti kérdéseket, valamint a támogatási stratégiai jellegű döntéseket hozzák meg a Tanács tagjai.

A Kollégiumokban történik a rendelkezésre álló források felhasználásának meghatározása. Így e testület hatáskörébe tartozik a konkrét pályázatok tárgyainak meghatározása és kiírása, a támogatási döntések meghozatala azzal, hogy ezek érvényességének feltétele a miniszter jóváhagyása, ami garantálja a döntés törvényességét, szabályszerűségét, ügyrendnek és a pályázatnak való megfelelését.

A Tanács és a Kollégiumok működésének részletszabályait, valamint a 3. §-ban általános jelleggel felsorolt támogatási célok részletezését kormányrendelet szabályozza. A Kollégiumokat a Tanács javaslatára a miniszter hozza létre és szünteti meg.

A 7-9. §-hoz

A Tanács és a Kollégiumok tagjainak megbízatása kinevezésüktől számított négy évre szól, annak lejártával a tagok legfeljebb egy alkalommal újra jelölhetők.

A Kollégium tagja bárki lehet elvileg, kivéve a Tanács tagjait és a Tanács tagjának közeli hozzátartozóját.

A tanácsi és a kollégiumi tagság (elnökség) társadalmi jellegű, nagy közbizalmat megtestesítő és feltételező megbízatás. Tevékenységükért díjazás nem illeti meg őket, viszont a méltánytalan helyzetbe hozás, illetve az indokolatlan nehézségek elkerülése miatt jogosultak az Alap tevékenységével közvetlenül összefüggő, igazolt utazási- és szállásköltségeik megtérítésére.

A 9. § határozza meg a megbízatások megszűnésének eseteit, és főbb szabályait. E körben is a törvény végrehajtási rendelete (kormányrendelet) határozza meg a részletszabályokat, az eljárási kérdéseket.

A 10-11. §-hoz

Az Alap működését tekintve a nyilvánosság és a pályázati úton történő támogatás-elosztás alapelveként érvényesülnek. Az elosztható pénzkeret 10 %-a fordítható csupán egységes elvek alapján történő, előre nem tervezhető, nyomós indokból adott kiadásokra.

A támogatási rendszer egészének koordinálása, szabályszerű működése és nyilvánossága céljából a bevételekről, a támogatás iránt benyújtott pályázatokról és a Tanács (Kollégiumok) Alappal kapcsolatos döntéseiről, a kiadásokról központi nyilvántartást kell vezetni.

Az Alapból nyújtott támogatások a közpénzek felhasználásával, a köztulajdon használatának nyilvánosságával, átláthatóbbá tételével és ellenőrzésének bővítésével összefüggő egyes törvények módosításáról 2003. évi XXIV. törvény alapján közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatnak minősülnek.

Az Alap működésének nyilvánosságát internetes honlap is biztosítja.

A 12-13. §-hoz

A záró rendelkezésekbe kerültek a hatályba léptető, az egyes átmeneti jellegű, a törvény gördülékeny, hatékony bevezetését lehetővé tevő, a felhatalmazó és az értelmező rendelkezések. A Tanács így a törvény elfogadását követően ésszerű határidőn (90 nap) belül meg kell, hogy kezdje működését.

A Kormány felhatalmazást kap, hogy végrehajtási rendeletében szabályozza az Alap működésének, forrásai kezelésének és felhasználásának részletes szabályait, a nyújtható

támogatások rendező elveit, valamint a támogatási szerződés kötelező tartalmi elemeit, a vezetendő nyilvántartások tartalmát, az e törvény szerinti vállalkozások fejlesztési és más támogatásának céljait, feltételeit, valamint a Tanács és a Kollégiumok feladatainak és működésének részletes szabályait. Ezen kívül a Kormány felhatalmazást kap meghatározott 2005. évi költségvetési előirányzatokra vonatkozó intézkedésekre, végül a törvény egyszeri elosztási döntést is tartalmaz.